

Utvikling

Denne meldinga består av noe repetisjon fra forrige melding samt noe nytt tileggsstoff.

Temperaturer noe over normalt den siste uka, og det er god utvikling i *Ribes*-feltene pr. uke 18 i Sør-Norge.

Av aktivitet i bærfeltene, enten det er enkelbusksystem, espalier eller tett hekk, er det noe beskjæringsarbeid som er mest aktuelt pr. nå, i tillegg til forebyggende tiltak mot mjøldogg og ugraskamp som må startes for fullt. Med noe tørrere forhold mange steder på Østlandet har mye jord tørket opp slik at en framover kan bringe ut gjødsel i radene. Fast organisk gjødsel vil med fordel kunne legges ut i april/mai da denne omdannes over tid til plantetilgjengelig næring. Flytende gjødsel, derimot, bør bringes ut når planteveksten først er godt i gang.

Solbær med synlig blomsterknopp/drueklase (t.v.) og rips (t.h.) med synlig drueklase (Rovada) 2. mai i Stange.. Foto: Jørn Haslestad.

Bildet viser eldre solbærbusk som er manuelt beskåret med saks. Skjær gjerne enda lavere ned slik at nye skudd bryter så langt ned mot bakken som mulig og blir sterkere forankret. Foto: Jørn Haslestad.

Stikkelsbærknopper i ferd med å bryte. Sort er Xenia. De unge bladene på disse buskene kan være sårbare for mjøldogginfeksjon nå tidlig på våren. Svovel virker forebyggende mot mjøldogg.

Arbeid i felt

Flerårig ugras bør fjernes så raskt de kommer i vekst; best å ta ugraset før det vokser til. Mypexdekke må kostes for jordsøl og rusk og rask, ellers vil det snart etablere seg ugras på dekket. Skade på stolper og støttesystem rettes opp.

Solbærfelt må sjekkes for solbærgallmidd. Bekjempelse av mjøldogg må starte opp så snart det er noe grønt i knoppene (utsatte sorter).

Gjødsling

Gjødsling i henhold til gjødselplan. Husdyrgjødsel kan spres langs raden, eller godkjent gjødsel som Marihøne Pluss 8 - 4 - 5 eller Grønn 8K kan benyttes. På Mypexdekke (i åpninger i duken) må gjødsla legges ut før nedbør for at den skal løse seg og bli tilgjengelig for plantene. Det må ikke legges gjødsel konsentrert i plantehullet. Legges gjødsla i plantehullet, må det brukes små mengder og det må være mulighet til å spre gjødsla under duken (håndspredning på små arealer). Også i økologisk dyrking må det lages en gjødselplan før vekstsesongen som tilsier hva behovet i de ulike vekstene er. Diskuter med din fagrådgiver om tidspunkt og mengder for tildeling av gjødsel.

Plantevern

Ugras

Ugras er en viktig skadegjører i økologisk ribes. Da en ikke kan nytte kjemiske plantevernmidler mot ugras må en tyne ugraset mekanisk eller ved bruk av et jorddekke. Dette kan gjøres ved enten å bruke et jorddekke som mypexduk, nedbrytbar plast, vanlig plast eller et helorganisk dekke av kompost eller blanding av kompost og husdyrgjødsel. Med vesentlig høyere temperaturer i den sørlige halvdelen av landet nå om dagen, må vi påregne at ugraset kommer svært fort og at tiltak må settes inn der en ikke har jorddekke som holder dette nede.

Kveke er en viktig ugrasart og kan svekke vekstevnen til ribesartene betydelig dersom denne får vokse uhemmet. Kveka starter også tidlig om våren og kan fort få et overtak når den har kommet godt i gang før ribesvekstene har særlig utviklet bladverk på greinene. Foto: Jørn Haslestad.

Foto til høyre viser solbærbusk av Ben Tron etter tilførsel av en blanding av kompost og husdyrgjødsel nå i april. Kompostblandingen sørger for både næringstilførsel, dekke mot ugrasoppslag og redusert fordamping av råme fra jorda. Solbær og rips tåler godt å få dekket til de nederste delene av greinene av kompost. Foto: Jørn Haslestad.

Bilde til venstre viser jorddekke med såkalt biofilm. Denne finnes i flere tykkelser og skal i prinsippet brytes ned av sollys, men erfaring viser at dette ikke skjer så raskt som en ønsker for de tykkeste kvalitetene og kan derved bli et forsøplingsproblem når de blåser av gårde. Foto: Jørn Haslestad.

I plastdekket felt vil det komme noe ugras opp i plantehullet. Her er et felt med espalier rips der både syre, løvetann og kløver har fått vokse fram og bør lukes før de tar for mye plass og blir enda vanskeligere å luke bort.

Mjølddogg

Mjølddogg på blad av ripssorten Haronia. Foto: Jørn Haslestad.

Tidlig bekjempelse med Thiovit (4-600 gram pr dekar), gjentas med 10-14 dagers mellomrom. Temperaturen bør være over 12 grader. Det er fare for sviskade av Thiovit i noen sorter. I motsetning til andre soppsjukdommer angriper mjølddogg mest i varmt og tørt vær.

Utsatte sorter:

Rips: Junifere og Haronia.

Stikkelsbær: Tatjana, Xenia m.fl.

Solbær: Ben Nevis.

Sorter som ikke er spesielt utsatt for mjølddogg kan få angrep dersom de står nær mjølddoggsvake sorter. Ved stort smittepress i feltet, må mjølddoggbekjempelsen følges nøye opp da dette kan sette hele planteveksten i fare og avlingen går tapt..

Bladfall- og bladflekksopp

Til venstre: bærbuskbladflekksopp i solbær på sorten Ben Tron.

Forebyggende sprøyting fra blomsterstand synlig/ drueklase (stadium D). Sprøyt med Nordox (50-100 g pr daa) i forkant av nedbør da Nordox kun har forebyggende effekt mot sjukdommen. Avhengig av smittepress i feltet og nedbør er det aktuelt med 1-3 sprøytinger før og rundt blomstring med 7-10 dagers mellomrom avhengig av veksthastighet og smitteforhold (fuktighetsforhold). I henhold til etikett kan Nordox brukes før blomstring eller etter blomstring med større væskemengde. Svake doser, 50 g eller mindre pr daa, har god virkning. Alle *Ribes*-artene kan angripes av bladfall- og bladflekksopp, men det er stor forskjell mellom sortene hvor mottakelige de er. Ben Tron regnes som relativt svak for bærbuskbladflekk.

Unge blader av Ribes er svært mottagelige for bladsjukdommer men kan beskyttes med svovel og kobber før de infiseres. Bildet viser solbærbusk på stadie drueklase noen dager før blomstring.

Solbærgallmidd

Sjekk solbærfeltene for solbærgallmidd hvis det ikke allerede er gjort. Knoppene svulmer opp til ertestørrelse. Inne i knoppene lever tusener av små midder. Rundt blomstring går middene ut av knoppene og oppsøker neste års knopper. Etter blomstring tørker knoppene inn og faller av.

Solbærgallmidd kan ha med seg nesleoppvirus som kan gi sterile blomster. Avlinga blir sterkt redusert av solbærgallmidd siden det ikke blir bær i angrepne knopper. Fjern og brenn angrepne greiner eller planter. Ved sterke angrep må feltet slås ned. Bekjempelse med Thiovit Jet 2 ganger før og 1 gang rett etter blomstring. Det må være varmt i været og vekstutviklingen må ha kommet godt i gang før sprøyting er aktuelt. Undersøk med rådgiver for råd om behandling ved mistanke om solbærgallmidd.

Foto over: Knopper med solbærgallmidd er oppsvulmet og er godt synlige da. De vil ikke bryte og åpne seg når andre friske knopper bryter om våren.

Planting

Flere skal i gang med planting av nye felt og viktig med et godt forarbeid med god tynning av ugras, samt eventuell nedmolding av husdyrgjødsel i jorda før planting. Ved planting i espalier er det fordel med planter med flere greiner, spesielt for rips som skal produsere på tre stammer fremover. For *Ribes*-artene rips og solbær bør de plantes djupt og helst noen cm over forgreiningspunktet på plantene. Stikkelsbær plantes ikke så djupt.

Her er ei to år gammel stikkelsbærplante med kraftige greiner som er klar for planting. I espalierdyrking kan de to sidegreinene fjernes etter planting når planta er kommet i god vekst. I espalier dyrkes stikkelsbær på kun en hovedstamme.

For solbær kan en plante såkalte vedstiklinger. Fjorårets forvedede skudd (20 cm lengde ca.) kan settes rett i jorda med ca 1/3 av lengden over bakken, og vil da slå rot under bakken og vegetere til voksen plante i løpet av et par år. Vedstiklingen er sårbar for ugraskonkurranse og en må drive aktivt ugrasarbeid, eventuelt plante på plastdekke.

Ved å sette vedstiklinger i et plastdekket oppformeringsbed vil de små plantene kunne vokse seg større og danne god rot før de plantes ut i produksjonsfelt. Her er vedstiklinger som har stått ett eller to år i stiklingsbed og som er skåret tilbake for at plantene skal danne flere nye og robuste hovedgreiner. Plantene må graves/gripes opp og så plantes om i radene i produksjonsfelt.

Sorter solbær

Det er mange sorter å velge mellom og de har alle ulike egenskaper. I øko er det først og fremst sorter som er sterke mot bladsjukdommer som er viktige. Sorten Ben Tron har vært dyrket mye økologisk og vi har god erfaring med denne. Nå prøves også andre sorter i økologiske forsøksfelt. Under er foto (foto: Helge Hvoslef) av både Ben Tron (t.h.), og sorten Mortti (t.v.) 1. mai som har vist god vekst og lite sjukdomstegn i økofelt. Mortti har i økofeltet større antall greiner enn Ben Tron.

